

Ho organitza:

CONSELL COMARCAL DE LA NOGUERA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural
Arxiu Comarcal de la Noguera

Universitat de Lleida
Departament d'Història
Vicerectorat de Recerca
i Innovació

Hi col·labora:

Ajuntament de Balaguer

Institut municipal
Progrés i Cultura

Ajuntament
d'Algerri

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS

Societat Catalana d'Estudis Històrics
(Filial de l'Institut d'Estudis Catalans)

Sociedad
Española de
Estudios
Medievales

Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa

Patrocinis:

caixaterrassa

FUNDACIÓ
Caixa Sabadell

"la Caixa"

CASTELL DEL REMEI

Càtedra d'estudis medievals del Comtat d'Urgell

XVI Curs d'estiu Reunió científica Comtat d'Urgell

EL MERCAT UN MÓN DE CONTACTES i INTERCANVIS

Balaguer, 6, 7 i 8 de juliol de 2011

CRÈDITS ACADÈMICS

El seguiment del *XVI Curs d'Estiu Comtat d'Urgell, El mercat: un món de contactes i intercanvis*, és reconegut amb dos crèdits i mig per la Universitat de Lleida, la Universitat de Barcelona i l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida.

EL MERCAT: UN MÓN DE CONTACTES I INTERCANVIS

El mercat medieval, com el que Pere el Catòlic va concedir a Balaguer el 1211, esdevé el catalitzador d'una societat dinàmica, de contactes i intercanvis. A través seu arriben productes, diners i notícies de lluny, que es barregen amb tot el que procedeix de l'entorn més immediat, generant una mescla que entrelliga una regió de dimensions proporcionals a la puixança del nucli urbà. La vivor facilitarà el desenvolupament d'uns nous valors d'identitat urbana i de teoria econòmica, mentre la necessària regulació canalitza els indicadors jurisdiccionals i l'equilibri entre poders.

EL MERCADO: UN MUNDO DE CONTACTOS E INTERCAMBIOS

El mercado medieval, como el que Pedro el Católico concedió a la ciudad de Balaguer en el 1211, se convirtió en el catalizador de una sociedad dinámica, de contactos e intercambios. A través de él, llegan productos, dinero y noticias de tierras lejanas, que se mezclan con todo lo que procede del entorno más inmediato, generando una mezcla que enlaza una región de dimensiones proporcionales a la pujanza del núcleo urbano. La vivacidad facilitará el desarrollo de unos valores de identidad urbana y de teoría económica, mientras que la necesaria regularización canaliza los indicadores jurisdiccionales y el equilibrio entre poderes.

THE MARKET: A WORLD OF CONTACTS AND EXCHANGES

The medieval market, such as the one that Peter the Catholic granted to Balaguer in 1211, became the catalyser of dynamic society, with contacts and exchanges. Through it products, money and news arrived from afar, and these mixed with everything from the immediate surroundings, generating a mixture that intertwined a region whose dimensions were proportional to the strength of the urban centre. This liveliness encouraged the development of new values of urban identity and economic theory, while the necessary regulation channelled the jurisdictional indicators and the balance between powers.

LE MARCHÉ : UN MONDE DE CONTACTS ET D'ÉCHANGES

Le marché médiéval, comme celui que Pierre le Catholique octroya à Balaguer en 1211, devient le catalyseur d'une société dynamique, de contacts et d'échanges. À travers lui des produits, de l'argent et des nouvelles venus de loin arrivent et se mêlent à tout ce qui provient de l'entourage le plus immédiat, produisant un mélange qui lie une région aux dimensions proportionnelles à la puissance du noyau urbain. La vivacité facilitera le développement de nouvelles valeurs d'identité urbaine et de théorie économique, alors que l'indispensable régulation canalise les indicateurs juridictionnels et l'équilibre entre les pouvoirs.

IL MERCATO: UN MONDO DI CONTATTI E INTERSCAMBI

Il mercato medievale, come quello che Pietro il Cattolico concesse a Balaguer nel 1211, diviene il catalizzatore di una società dinamica, di contatti e interscambi. Grazie al mercato arrivano prodotti, soldi e notizie da lontano, che si mescolano con tutto quello che proviene dalle zone più vicine, e si genera così una mistura che unisce una regione di dimensioni proporzionali al potere del nucleo urbano. La vivacità favorirà lo sviluppo di nuovi valori di identità urbana e di teoria economica, mentre la necessaria regolazione canalizza gli indicatori giurisdizionali e l'equilibrio tra i poteri.

Dimecres 6 de juliol de 2011

Seu del Consell Comarcal de la Noguera (Balaguer)

9:00h Lliurament de credencials als participants

9:30h Acte d'inauguració

10:00h Primera sessió

Presideix i modera: Juan Carrasco, catedràtic a la Universidad Pública de Navarra

- Paulino Iradiel, catedràtic a la Universitat de València
Entre distribución y consumo: cómo estudiar los mercados, hoy
- Jean Pierre Devroey, catedràtic a l'Université Libre de Bruxelles
Le marché carolingien est-il moral?

Pausa

- Giacomo Todeschini, catedràtic a l'Università degli Studi di Trieste
Morale economica et esclusione sociale nelle città di mercato europee alla fine del Medioevo (XIII-XV secolo)
- Daniela Romagnoli, catedràtica a l'Università degli Studi di Parma
La coscienza civica nella città comunale italiana. Dalle laudes civitatum al "Buon Governo"

Debat

16:30h Segona sessió

Presideix i modera: Gert Melville, catedràtic a la Technische Universität de Dresden

- Michel Balard, catedràtic a l'Université Paris I, Panthéon-Sorbonne
Marchés et circulation monétaire en Méditerranée IXe-XVe siècles
- David Igual, professor titular a la Universidad de Castilla-La Mancha
La circulación de capitales. El mundo financiero europeo en la Baja Edad Media

Pausa

- Patrick Gilli, catedràtic a l'Université Paul Valéry-Montpellier 3
Investissements d'état et investissements privé au temps de Laurent de Médicis
- Jean-Claude Maire Vigueur, catedràtic a l'Università degli Studi di Roma Tre
Une ville et ses campagnes dans l'Italie comunale des XII-XIVe siècles: l'exemple de Rome

Debat

Dijous 7 de juliol de 2011

8:30h Tercera sessió

Sortida en autocar davant la seu del Consell Comarcal de la Noguera.

Visita guiada per Prim Bertran, professor titular a la Universitat de Barcelona

La ruta del mercat al comtat d'Urgell

- Agramunt: centre econòmic del comtat d'Urgell
- Prèixens: castell termenat comtal
- Ventoses: església romànica de Sant Pere
- Montgai: el poder urbà reial
- Descampat de Pugís: evolució econòmica i demogràfica
- Flix: el treball agropecuari
- Balaguer: la capital del comtat d'Urgell

17.00 h Quarta sessió

Seu del Consell Comarcal de la Noguera

Presideix i modera: Carlos de Ayala, catedràtic a la Universidad Autónoma de Madrid

- Klaus Herbers, catedràtic a l'Universität Erlangen-Nürnberg
Viajeros y peregrinos en la baja Edad Media
- Didier Gazagnadou, catedràtic a l'Université de Paris VIII-Vincennes Saint-Denis.
Comment et pourquoi voyage-t-on dans le Moyen Orient iranien et arabe à l'époque médiévale?

Pausa

- Nenad Fejic, catedràtic a l'Université des Antilles et de la Guyane
Circulation de nouvelles au bas-moyen âge

Debat

Divendres 8 de juliol de 2011

Seu del Consell Comarcal de la Noguera (Balaguer)

09:30h Cinquena sessió

Presideix i modera: Maria Bonet, professora titular a la Universitat Rovira i Virgili

- Irma Naso, catedràtica a l'Universit  degli Studi di Torino
"In Platea Mercanti". Botteghe e mercato locali in centri urbani dell'Italia nord-occidentale (secoli XIII-XVI)

- Teresa Vinyoles, professora titular a la Universitat de Barcelona
Voces y sensaciones del mercado medieval

Pausa

- Germán Navarro, professor titular a la Universidad de Zaragoza
Estudios recientes y proyectos actuales sobre los mercados medievales en Aragón y Valencia en pos de una historia comparada

- Juan Francisco Jiménez Alcázar, professor titular a la Universidad de Murcia
"Que sean francos, libres e quitos" Comercial en la Frontera de Granada (ss. XIII-XVI)

Debat

16:00h Sisena sessió

Presideix i modera: Gaspar Feliu, catedràtic a la Universitat de Barcelona

- Bruno Lauriou, catedràtic a l'Universit  de Versailles-Saint Quentin
La cour pontificale (Rome et Avignon), lieu d'échanges gastronomiques, du XIIIe au XVIe siècle

- Damien Coulon, catedràtic a l'Universit  de Strasbourg
Perpi n , Barcelona y el comercio mediterráneo. Algunas observaciones sobre la repartición de las actividades mercantiles (s.XIV y XV)

Pausa

- Antoni Riera, catedràtic a la Universitat de Barcelona
L'aprovisionament de productes i distribució territorial a la Catalunya medieval.

Debat

20:00h Sessió d'avaluació

BEQUES PER A ESTUDIANTS

S'ofereixen:

Beques Sociedad Española de Estudios Medievales (SEEM):

Els matriculats menors de 30 anys d'edat podran aspirar a les beques oferides per la "Sociedad Española de Estudios Medievales", per assistir a esdeveniments científics:

- 150  per a estudiants procedents de Catalunya
- 300  per a estudiants procedents de fora de Catalunya

Les bases i el procediment es poden consultar a la p gina web: www.medievalistas.es

La sollicitud ha de presentar-se a la SEEM abans del 3 de juny de 2011

Beques d'assistència Comtat d'Urgell:

- 2 beques de 100  per a estudiants de la Universitat de Lleida
- 2 beques de 200  per a estudiants procedents d'altres universitats catalanes
- 2 beques de 300  per a estudiants procedents d'altres universitats espanyoles
- 1 beca de 400  per a estudiants procedents d'altres universitats europees
- 1 beca de 500  per a estudiants d'altres universitats de la resta del món

Beques d'allotjament Comtat d'Urgell

6 places gratuïtes a l'allotjament municipal de l'Ajuntament d'Algervi durant tots els dies de durada del XVI Curs d'Estiu Comtat d'Urgell.

Els aspirants a qualsevol de les beques Comtat d'Urgell han d'enviar un breu currículum vitae abans del 20 de maig a:

Grup de Recerca Consolidat en

"Estudis Medievals Espai, Poder i Cultura"

Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana 1
25003 Lleida

Els estudiants seran classificats en funció de la corresponent avaluació de les sollicituds i curricula. Els acceptats rebran la corresponent notificació a partir del 27 de maig.

En rebre l'acceptació l'estudiant/a ha de materialitzar la matricula abans del 3 de juny. En cas de no fer-ho, l'ajut ser  ofert als immediatament següents en la taula de classificació. L'import ser  atorgat als beneficiaris mitjançant transferència banc ria.

BECAS PARA ESTUDIANTES

Se ofrece:

Becas Sociedad Española de Estudios Medievales (SEEM):

Los matriculados menores de 30 años de edad podrán aspirar a las becas ofertadas por la "Sociedad Española de Estudios Medievales", para asistir a eventos científicos:

- 150€ para estudiantes procedentes de Cataluña
- 300€ para estudiantes procedentes de fuera de Cataluña

Las bases y el procedimiento se pueden consultar en la página web: www.medievalistas.es

Las solicitudes deberán ser presentadas en la SEEM antes del 3 de junio de 2011.

Becas de asistencia Comtat d'Urgell:

- 2 becas de 100 € para estudiantes de la Universitat de Lleida
- 2 becas de 200 € para estudiantes procedentes de otras universidades catalanas
- 2 becas de 300 € para estudiantes procedentes de otras universidades españolas
- 1 beca de 400 € para estudiantes procedentes de otras universidades europeas
- 1 beca de 500 € para estudiantes de otras universidades del resto del mundo

Becas de alojamiento Comtat d'Urgell

6 plazas gratuitas al alojamiento municipal del Ayuntamiento de Algerri durante todos los días que dure el XVI Curso de Verano Comtat d'Urgell

Los aspirantes a cualquiera de las becas Comtat d'Urgell tienen que enviar un breve currículum vitae antes del 20 de mayo a:

Grup de Recerca Consolidat en
"Estudis Medievals Espai, Poder i Cultura"

Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana 1
25003 Lleida

Los estudiantes serán clasificados en función de la correspondiente evaluación de las solicitudes y currículum. Los aceptados recibirán la notificación a partir del 27 de mayo. Una vez recibida la aceptación el/la estudiante debe materializar la matrícula antes del 3 de junio. En caso de no hacerlo, la ayuda será ofrecida a los inmediatamente siguientes en la tabla de clasificación. El importe de las becas será otorgado a los beneficiarios a través de transferencia bancaria.

BOURSES POUR ÉTUDIANTS

Nous offrons:

Bourses Sociedad Española de Estudios Medievales (SEEM):

Les inscrits de moins de 30 ans peuvent prétendre aux bourses proposées par la "Sociedad Española de Estudios Medievales" pour assister aux réunions scientifiques:

- 150€ pour les étudiants venant de Catalogne
- 300€ pour les étudiants hors de Catalogne

Les conditions peuvent être consultées sur la page web: www.medievalistas.es.

Les demandes devront être présentées à la SEEM avant le 3 juin 2011.

Des bourses d'assistance Comtat d'Urgell :

- 2 bourses de 100 € pour des étudiants de l'Université de Lleida
- 2 bourses de 200 € pour des étudiants provenant d'autres universités catalanes
- 2 bourses de 300 € pour des étudiants provenant d'autres universités espagnoles
- 1 bourse de 400 € pour des étudiants provenant d'autres universités européennes
- 1 bourse de 500 € pour des étudiants d'autres universités du reste du monde

Des bourses d'hébergement Comtat d'Urgell :

6 places gratuites dans l'hébergement municipal de la mairie d'Algerri pendant la durée du XVIe Cours d'Été Comté d'Urgell
Les aspirants à n'importe quelle des offres précédentes doivent envoyer un bref curriculum vitae avant le 20 mai à :

Grup de Recerca Consolidat en
"Estudis Medievals Espai, Poder i Cultura"

Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana 1
25003 Lleida

Les étudiants seront classés en fonction de l'évaluation des demandes et des curriculums. Les étudiants admis recevront la notification correspondante à partir du 27 mai. Dès réception de l'admission l'étudiant/e devra s'inscrire avant le 3 juin, sinon la bourse sera accordée aux étudiants placés immédiatement après dans la table de classification. Le montant sera versé aux bénéficiaires par virement bancaire.

GRANTS FOR STUDENTS

We offer:

Grants Sociedad Española de Estudios Medievales (SEEM)

The students under 30 years old could request a grant by “Sociedad Española de Estudios Medievales” into the programme for the assistant to scientific events:

- 150€ for students from Catalonia
- 300€ for students from out of Catalonia

Candidates could know the bases on the web: www.medievalistas.es
Applicants must submit the request to the SEEM according to the procedures explained on the web before 3rd June.

Attendance grants Comtat d'Urgell:

- 2 grants of € 100 for students from the University of Lleida
- 2 grants of € 200 for students from other Catalan universities
- 2 grants of € 300 for students from other Spanish universities
- 1 grant of € 400 for students from other European universities
- 1 grant of € 500 for students from other universities from the rest of the world

Accommodation grants Comtat d'Urgell:

6 free places in Algerri Council municipal accommodation during all the days of the XVI Comtat d'Urgell Summer Course. Applicants for any of the above grants should send a brief curriculum vitae before 20th Mai to:

Grup de Recerca Consolidat en “Estudis Medievals Espai, Poder i Cultura”

Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana 1
25003 Lleida (Spain)

The students will be classified in accordance with the corresponding evaluation of the applications and curricula. Those who are accepted will be notified from 27th Mai.

After receiving the acceptance, the student must enrol before 3rd June. If anyone fails to do so, the grant will immediately be offered to the next person on the lists. The money will be sent to the successful candidates by bank transfer.

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ

XVI Curs d'estiu Comtat d'Urgell
El mercat: un món de contactes i intercanvis
6, 7 i 8 de juliol de 2011

NOM .....

COGNOMS .....

PROFESSIÓ .....

ADREÇA .....

POBLACIÓ .....

CP .....

TELÈFON .....

FAX .....

A/E .....

Import de la inscripció: 50 euros
(inclou participació a les sessions i desplaçament en autocar el dia de la sortida).

L'import de la inscripció haurà de fer-se efectiu mitjançant transferència bancària a nom del Consell Comarcal de la Noguera

Núm. de compte: 2074 – 0080 – 38 – 2119154476

Retorneu la butlleta d'inscripció amb el justificant de l'ingrés bancari abans de l'1 de juliol de 2011 a:

ARXIU COMARCAL DE LA NOGUERA

Plaça dels Comtes d'Urgell, 6
25600 BALAGUER
A/e acnoguera.cultura@gencat.cat
Fax 973 443 783

Seu del Curs:
Consell Comarcal de la Noguera
Carrer Àngel Guimerà, 28-30
25600 BALAGUER

Informació del Curs:
Arxiu Comarcal de la Noguera
Telèfon 973 443 056
www.medieval.udl.cat

CONSELL D'HONOR

- Hble. Sr. Ferran Mascarell, conseller de Cultura
- Excm. i Magfc. Dr. Joan Viñas, rector de la Universitat de Lleida
- II-Im. Sr. Jaume Gilibert, president de la Diputació de Lleida
- II-Im. Sr. Vicent Font, president del Consell Comarcal de la Noguera
- Excm. Sr. Miquel Aguilà, alcalde de Balaguer

CONSELL DE DIRECCIÓ

- Flocel Sabaté, catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Lleida
- Maite Pedrol, directora de l'Arxiu Comarcal de la Noguera

CONSELL DE SECRETARIA I GESTIÓ

- Josep Baldillou, gerent del Consell Comarcal de la Noguera
- Màrio Gené, Arxiu Comarcal de la Noguera
- Joan Bové, Institut Municipal Progrés i Cultura de Balaguer
- Antoni Rodés, Consell Comarcal de la Noguera
- Ferran Arnó, Universitat de Lleida
- Gemma Carnisé, Universitat de Lleida
- Laia Messegué, Universitat de Lleida
- Josep Salvia, Universitat de Lleida

CONSELL CIENTÍFIC

- Dr. Salvador Claramunt, catedràtic de la Universitat de Barcelona
- Dr. Francisco Javier Faci, catedràtic de la Universitat Rovira i Virgili
- Sr. Joan Farré, director de l'Arxiu Històric de Lleida
- Dr. Antoni Riera, catedràtic de la Universitat de Barcelona
- Dra. Milagros Rivera, catedràtica de la Universitat de Barcelona
- Dr. José-Enrique Ruiz-Doménech, catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona

CONSELL ACADÈMIC

Els professors del Grup de Recerca Consolidat en Estudis Medievals "Espai, Poder i Cultura":

Flocel Sabaté, Francisco Javier Faci, Xavier Terrado, Amancio Isla, María del Carmen Lacarra, Emma Liaño, Julian Acebrón, Maria Bonet, Joan J. Busqueta, Francesc Fité, Isabel Grifoll, Josep Antoni Clua, Núria Perpinyà, Màrius Bernadó.